

műveltséget ad. Hatása csak az évek folyamán fog érezhetővé válni, amikor ismeretanyaga lassan átszívárog a köztudatba. Hatalmas segítőtársa lesz annak a nemzeti folyamatnak, mely a háború óta oly szerencsésen megindult és amely nemzeti kultúránk regenerációjával kívánja nemzeti újjászületésünket megteremteni. *f. j.*

Harsányi Lajos: De profundis.

(A *Szent István-Társulat* kiadása, 1927.) A költő «szörnyű imakönyvnek» nevezi művét a bevezető versben, pedig vigasztalóbb, megnyugtatóbb, áhitatrakeltőbb alkotás, egységesebb és harmonikusabb koncepció kevés találkozik nálanál a megosztott hitek, sokrétegű eszmék, darabokra tördelt lelkek mai sokaságában. Nem is lehetne más a szerző, mint «távol zárdacellán rejtve élő pap», aki fenségesen zengő terciánákba öntötte az emberi lélek leg-örökebb és legmélyebbre tetemetét vívódásait; a nyilvános konfesszió döbbenetes erejével rajzol képet az esendő ember tusakodásáról, a hét főbűn elveszejtő kárhozatáról és tiz kiáltásba foglalva veti az örök bíró mérlegébe a kicsinyke jókat is, a véletlen-erények virágszálaát, hogy talán azok megmennek majd a kárhozattól.

Csudálatos, hogy ezt a komor hangszerezést mint tudja át meg átszőni a bársonyos, emberi líra arabeszkjeivel, közel hozva részvétünkhöz és együttérzésünkhöz a misztérium áhitatba fodrozó részleteit.

A végveszélybe jutott lélek kétségbeesésével, együgyű-szép ártatlanságokkal, jóság-játékkardokkal, erény-parányokkal védi magát, mert hite és áhitata telve van a Legfőbb Bírő mérhetetlen irgalmával és kimeríthetetlen bocsánatával. Mily megható ez:

«Kisgyerj reám, ki fűrtös szőke hajjal
Gond gyermek voltam s hófehér ruhában
Térdeltem ágyamon, kicsinyke angyal».

Emlékszik arra, hogy diákkorában, ha lehúnyt a lámpa, fektében mondta el a Miatyánkot, hogy középkori vitézek nem hevültek jobban a Madonnáért, hogy szerette anyját, hogy tisztelte a törvényes előljárókat és «dallal siratott távoli királyfit».

Sóvárgó, nagy emberi vágyai átütnek a szőröcsuhan, amelynek «tömjénillatú, nehéz daróca talán királyi-szép lelket borít be» és így énekel: «Oly dús a föld, oly szép a Riviera! Vigadtak rajta mások, énnekem csak Tornác jutott, virág, dal s égi szférá».

Ez a nosztalgia, a világ csodáin való ámulás a legszebb a könyvben, bűnnek számítja és mégis gyöngéd panaszként mondja el:

«A tájam egyszerű; akác az ura,
Pedig halálos vággyal vágyakoztam
Girgentire s az édes Côte d'Azurra,

Zeném a falu síp-harmonikája,
Pedig tudom, hogy bíborban s aranyban
Harsog este a milánói Scala,

Poros úton haladt előre lábam,
Pedig tudom, mily szőnyeget taposnak
Prelátusok pirosban és lilában»...

A hívó lélek krisztusi és szelid optimizmusa tetőzi be és aranyozza meg a magyar vallásfilozófia lírai remekei közé számító műalkotást és Szent Ferenc lelkének derűje árad a sorokból:

«Az életem még nyár szakában pompáz,
A kertemben dísz-borsók illatoznak,
Az élet szép; a föld nem siralomház»...

Verselése biztos és keresetlen, Dante Infernója érzik ugyan itt-ott, de a zordon monumentalitás hiányát a szeliden bűgő líra pótolja. Legfőbb érdeme a biztos kézzel épített konstrukció, amely össze tudja fogni és érzékelteti is a halállal vívódó lélek nehéz tusáját. Az olvasó mindvégig a hit és a vallás magasztos kupolájának lelki ívei alatt érzi magát, valami kollektív és katolikus atmoszférában, abban az áhított és homogén levegőben, amelyet annyira nélkülöz a mai kor, amelyben nincs szertelenség, képzavar és hisztéria, lidérces bizonytalanságok, a «végtelenben» naprendszerekkel való modoros zsonglörködés, a férfi és a pap szívének lüktetése ver csupán és erre a hangra ráfelelnék bizonyára mindazokéi is, akik ezt az igazán szép és értékes könyvet elolvassák. (T—i.)